

Sygn. akt IV CZ 43/09

POSTANOWIENIE

Dnia 7 maja 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Irena Gromska-Szuster (przewodniczący)

SSN Wojciech Katner (sprawozdawca)

SSN Kazimierz Zawada

w sprawie z powództwa małoletniego Ł.Ł.

przeciwko Centrum Traumatologii Wojewódzkiemu Szpitalowi [...]

o zapłatę i ustalenie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 7 maja 2009 r.,

zażalenia powoda

na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 11 marca 2009 r., sygn. akt [...],

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 11 marca 2009 r. Sąd Apelacyjny w sprawie [...] odrzucił skargę kasacyjną powoda od wyroku tegoż Sądu z dnia 22 października 2008 r. w tej samej sprawie, w części oddalającej apelację. Skarga zarzuca zaskarżonemu wyrokowi błędną wykładnię art. 189 k.p.c. przez uznanie, że powód nie ma interesu prawnego w dochodzeniu na drodze powództwa ustalającego, że pozwany będzie odpowiadał za szkody, jakie mogą powstać w przyszłości u powoda ze względu na wadliwe przeprowadzenie porodu w 2002 r. Jako uzasadnienie oddalenia powództwa w tym zakresie przez sąd I instancji a następnie apelacji powoda było wejście w życie art. 442¹ § 3 k.c., znoszącego dotychczasowe ograniczenia terminu dochodzenia roszczeń za szkodę spowodowaną czynem niedozwolonym.

Sąd Apelacyjny zarządzeniem z dnia 30 stycznia 2009 r. zobowiązał pełnomocnika powoda do usunięcia braku formalnego skargi kasacyjnej poprzez oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia. W odpowiedzi na to wezwanie pełnomocnik powoda zaprezentował stanowisko, że wykonanie zobowiązania nie jest możliwe, ponieważ żądanie ustalenia istnienia stosunku prawnego nie ma charakteru majątkowego. Odrzucając skargę kasacyjną wskutek niewykonania zarządzenia Sądu, wskazano na treść art. 398² § 1 i art. 398⁴ § 2 k.p.c. oraz interpretację Sądu Najwyższego w licznych powołanych postanowieniach, z których wynika obowiązek sprecyzowania wartości żądania w sprawie o prawa majątkowe, a do takich należy przedmiotowe roszczenie.

W zażaleniu zarzucono, że wprowadzie sprawa o ustalenie może mieć charakter „sprawy o prawo majątkowe”, ale to nie oznacza, aby sprawa o ustalenie odpowiedzialności za szkody w przyszłości, które jeszcze nie powstały, ale wynikają z wadliwie przeprowadzonego porodu miała charakter takiej właśnie sprawy. Zdaniem skarżącego, żądanie ustalenia stosunku prawnego na przyszłość ma charakter sprawy niemajątkowej, jako że musi się ziszczyć wydarzenie, które spowoduje powstanie roszczenia o charakterze majątkowym. Nie ma więc możliwości wskazania obecnie jakiejś kwoty, która by miarodajnie stanowiła wartość tej ewentualnej szkody.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie zasługuje na uwzględnienie. Jego przedmiotem jest tylko ocena prawidłowości odrzucenia skargi kasacyjnej przez Sąd Apelacyjny, ze względu na nieoznaczenie wartości roszczenia.

Celem powództwa ustalającego, opartego na art. 189 k.p.c. jest ustalenie istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa. Z tego stosunku mogą płynąć określone roszczenia majątkowe, np. o odszkodowanie. Trafnie podnosi skarżący, że wskazana w apelacji wartość przedmiotu zaskarżenia wyroku Sądu I instancji dotyczyła tylko żądania podwyższenia renty i żądanie to zostało przez Sąd Apelacyjny rozpatrzone po myśli powoda. W dotychczasowych etapach rozpoznawania sprawy, ani Sąd Okręgowy, ani Sąd Apelacyjny nie kwestionowały wartości przedmiotu sporu, mimo że było czytelne ze wskazania przedmiotu powództwa, iż obejmuje ono także ustalenie odpowiedzialności na przyszłość, bez wskazywania wartości tej odpowiedzialności. Z tym, że nie ma racji skarżący jakoby ustalenie odpowiedzialności pozwanego na przyszłość należało wiązać z jakimś zdarzeniem przyszłym, które dopiero spowoduje powstanie roszczenia o charakterze majątkowym, w postaci odpowiedzialności za przyszłą szkodę. Szkada będzie przyszła i właśnie powód ubiega się o ustalenie za nią odpowiedzialności pozwanego, ale zdarzenie prawne, z którym łączy się odpowiedzialność już nastąpiło w postaci wadliwie przeprowadzonego porodu.

Gdyby nie korzystna dla poszkodowanych zmiana przepisów kodeksu cywilnego o terminie, w którym można zgłaszać roszczenia odszkodowawcze z tytułu czynów niedozwolonych, to powód miałby niewątpliwy interes prawny w uzyskaniu wyroku ustalającego na podstawie art. 189 k.p.c. Obecnie może to czynić w okresie trzech lat od zdarzenia powodującego szkodę, czyli w przypadku powoda będzie to możliwe w przyszłości w każdym przypadku, w którym pojawiłaby się dalsza szkoda – dalszy, nie uwzględniony dotąd uszczerbek na zdrowiu powoda, będący następstwem wadliwie przeprowadzonego porodu, według ogólnych reguł odpowiedzialności *ex delicto*, w tym związku przyczynowego (art. 361 § 1 k.c.). Wtedy też będzie można określić wartość roszczenia dochodzonego od ustalonego już w dotychczasowym postępowaniu podmiotu

odpowiedzialnego. Wartość tę w niniejszej sprawie należało określić w postępowaniu przed sądem I instancji, co nie zostało uczynione, podobnie jak w postępowaniu przed sądem II instancji.

Zaniechanie przez Sądy obu instancji wypełnienia obowiązku określenia na etapie postępowania w I i II instancji wartości przedmiotu zaskarżenia – nie pozwala obecnie, na etapie postępowania kasacyjnego, na obciążenie strony negatywnymi skutkami tych zaniedbań prowadzącymi do pozbawienia jej prawa do wniesienia skargi kasacyjnej.

W związku z powyższym Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 zd. 1 k.p.c. w zw. z art. 394 § 3 k.p.c. postanowił jak na wstępie.